

Jerzy Swędrowski

"W wierności Bogu i Kościołowi", red.
Mirośław Kreczmański, Henryk
Małecki, Warszawa 2009 : [recenzja]

Studia Prymasowskie 5, 391-394

2011

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

zaangażowaniu biskupa Henryka Muszyńskiego począwszy od konsekracji w katedrze pelplińskiej w 1985 roku po nominację na stolicę biskupią we Włocławku w 1987 roku. Siłą rzeczy ten rozdział jest najkrótszy, obejmuje jedynie dwa pierwsze lata odpowiedzialności biskupiej. Każdy z rozdziałów albumu ma innego autora. Autor tekstu w pierwszym rozdziale pochodzi z diecezji pelplińskiej, zresztą autorstwo kolejnych rozdziałów wiąże się także z miejscem pochodzenia lub pracy kapłanów, stosownie do posługi następcy kardynała Glempa w posłudze prymasowskiej. *Ważniejsze wydarzenia posługi pasterskiej w diecezji włocławskiej* (s. 30-54) obejmują lata 1987-1992, natomiast *Ważniejsze wydarzenia posługi pasterskiej w archidiecezji gnieźnieńskiej* obejmują czas aż do 2010 roku.

Jubileuszowa publikacja została znakomicie opracowana pod względem edytorskim. Bogato ozdobiona fotografiami staje się zapisem momentów, które można uznać za szczególnie ważne dla historii Kościołów lokalnych, Kościoła w Polsce i Kościoła powszechnego. Zdziwienie budzi układ zamieszczonych fotografii, które nie odpowiadają układowi chronologicznemu zastosowanemu w całej pracy. Brak spisu treści nie ułatwia czytelnikowi poruszania się po albumie.

Praca pod redakcją ks. dr. Mirosława Jasińskiego wpisuje się w troskę o zachowanie znaków historii prymasowskiego grodu. Przez ludzi przecież tworzy się tożsamość otwarta ku przyszłości. Została ukazana i przybliżona Archikatedra Gnieźnieńska, jej skarby kultury materialnej i dziedzictwo wiary, a także instytucje wpisujące się w funkcjonowanie Kościoła lokalnego. Nie do przecenienia pozostaje rys dziedzictwa św. Wojciecha, który wiedzie ku odkryciu tożsamości chrześcijańskiej nie tylko Polski, ale i Europy. Zjazdy gnieźnieńskie od 1000 roku, przez 1997 rok są znakami nadziei. Ich kontynuacja dokonuje się w cieniu Archikatedry Gnieźnieńskiej i następcy Radzyna Gaudentego. Posługa prymasowska, która znajduje swoją kontynuację u grobu św. Wojciecha, staje się nieustannym wyzwaniem dla troski o dziedzictwo i odkrywanie znaków czasu, ku przyszłości ze słowem zbawienia.

ks. Jerzy Swędrowski

Ks. Mirosław Kreczmański, ks. Henryk Małecki (red.), *W wierności Bogu i Kościołowi*, Wydawnictwo Archidiecezji Warszawskiej, Warszawa 2009, ss. 240.

Przemijający czas jest dla wielu powodem rozpacz i budzi uczucie bezsilności. Jeśli historia jest tylko zamkniętą przeszłością, której kurz może jedynie

ubrudzić; nie znajdzie ona zainteresowania, co więcej może działać alergicznie. Kategoria czasu dotyczy każdego człowieka, zatem odkrycie go jako daru i szansy czyni życie bardziej znośnym oraz pozwala aktywnie podejmować wyznaczone zadania, a powierzona odpowiedzialność przestaje być smutną koniecznością. Historia minionych lat jest skarbnicą doświadczeń oraz szczególną okazją do konfrontowania planów i zamierzeń. Niektórzy widzą w minionych latach jedynie martwy zapis dziennikarski, dla innych jest to źródło inspiracji i pole poszukiwań w budowaniu własnych pomysłów na teraźniejszość i przyszłość. Mechanizmy odczytywania tego, co już minęło, weryfikują się w postawie wobec prawdy i w pokorze wydobywania doświadczeń, które stają się spuścizną kolejnych pokoleń.

Kościół z woli Jezusa Chrystusa spogląda na swoje dzieje w kontekście dziejów zbawienia. Są one odkrywaniem prawdy o Bogu, człowieku i stworzonym świecie. Każdy odnajduje w nim swoje miejsce i swoją odpowiedzialność za powierzony sobie dar wiary, odpowiedzialność za dar czasu, które stają się szansą odkrywania prawdy, dobra i piękna. Każda epoka niesie z sobą specyficzne uwarunkowania i wymaga podejmowania wyzwań służących rozwojowi i budowaniu jedności. Osoby i wydarzenia pozostawiają po sobie specyficzne znaki, które określają charakterystykę epoki, a poszczególne akcenty wiążą się z oryginalnością i jednością każdej osoby podejmującej wyzwania czasu.

Kościół w Polsce przez swoją ponad tysiącletnią historię znaczący osobami i ich posługą dziedzictwo otrzymane w łasce chrztu świętego. Ten depozyt niesiony jest niejednokrotnie w warunkach prób i doświadczeń wspólnoty, która ma czerpać siłę z jedności z Chrystusem i Jego Mistycznym Ciałem. Podążanie drogą jedności każe odkrywać i coraz pełniej odczytywać dary, które stały się udziałem Kościoła powszechnego i Kościoła w Polsce. Dziedzictwo otrzymane z Zachodu, którego fundamentem jest męczeńska krew św. Wojciecha wyznacza istotne elementy budowania polskiej jedności wiary i odpowiedzialności. U grobu św. Wojciecha rodzi się w 1000 roku początek dobrze pojętej jedności chrześcijańskiej Europy. Dla Kościoła w Polsce pierwsza stolica metropolitalna stanie się znakiem jedności i trwania pod przewodnictwem arcybiskupów gnieźnieńskich i prymasów.

W 2009 roku opublikowano Księgę pamiątkową dedykowaną kard. Józefowi Glempowi, Prymasowi Polski, w 80. rocznicę urodzin. Tytuł publikacji: *W wierności Bogu i Kościołowi* wyznacza istotne aspekty posługi Prymasa niosącego dziedzictwo poprzedników w trudny czas walki o wolność i jej zachowanie. Kategoria wierności zakłada trud codziennej odpowiedzialności i długotrwałego wysiłku wokół powierzonego sobie dobra. Spojrzenie na wierność w perspektywie osiemdziesięciu lat pozwala w sposób rzeczowy opisać epokę w Kościele

polskim niezwykle istotną. Prymas Józef Glemp podejmuje posługę arcybiskupią i prymasowską po śłudze Bożym kard. Stefanie Wyszyńskim i niesie ją w obliczu zagrożeń stanu wojennego, mozolnego odzyskiwania i prób zachowania wolności. Jest ostatnim z prymasów, który wiąże odpowiedzialność pasterską z Gniezmem i Warszawą. Po reorganizacji struktury kościelnej w Polsce tytuł prymasowski pozostał przy arcybiskupie metropolicie warszawskim, a znakiem łączącym z Gniezmem był tytuł kustosa relikwii św. Wojciecha. Osiemdziesiąt lat życia prymasa Józefa Glempa stało się momentem historycznym. Z woli Ojca Świętego Benedykta XVI tytuł Prymasa Polski powrócił do Gniezna.

Księga pamiątkowa wydana na jubileusz prymasa Józefa Glempa wpisuje się w dzieło zachowywania pamięci dziejów i wydobywania znaków wierności i ciągłości w Kościele. Pracę otwiera słowo wstępne abp. Kazimierza Nycza metropolity warszawskiego – następcy dostojnego Jubilata. Z kolei umieszczono artykuł nuncjusza apostolskiego w Polsce abp. Józefa Kowalczyka *Nominacje trzech ostatnich Prymasów Polski* (s. 7-15). Dzisiaj abp Kowalczyk nosi tytuł Prymasa Polski pełniąc posługę pasterską w Gnieźnie. Ksiądz Mirosław Kreczmański w artykule: *Zarys biografii Prymasa Polski kard. Józefa Glempa* (s. 16-24) przedstawił istotne fakty z życia i posługi Księdza Prymasa oraz jego publikacje książkowe.

Kolejną część pracy stanowią *Wspomnienia* (s. 25-122). Ten dział rozpoczyna wspomnienie abp. Henryka Muszyńskiego, który po prymasie Glempie objął rządy w archidiecezji gnieźnieńskiej, a wraz z ukończeniem osiemdziesiątego roku życia Kardynała, otrzymał tytuł Prymasa Polski. Autorami kolejnych wspomnień są duchowni związani z archidiecezją warszawską. Znajduje się tutaj słowo biskupów: Bronisława Dembowskiego, Kazimierza Romaniuka i Mariana Dusia. Ksiądz Marian Rola napisał m.in. o Księdzu Prymasie i jego troscie o Papieskie Kolegium Polskie w Rzymie. Istotny aspekt posługi kard. Józefa Glempa zarysował o. Zachariasz S. Jabłoński OSPPE w artykule: *Jasnogórskie przestania Prymasa Polski* (s. 101-117). Jest to charakterystyczny rys posługi prymasowskiej i znak kontynuacji dziedzictwa Prymasa Tysiąclecia. Wiele treści wnoszą teksty osób świeckich, którzy poznali Prymasa Polski w czasie jego posługi i służyli mu pomocą i radą. To m.in. świadectwo prof. Władysława Findeisena *Prymasowska Rada Społeczna 1986-1990* (s. 70-74). Mecenas Maciej Bednarkiewicz przedstawił świadectwo o wymownym tytule: *Prymas Niepodległości* (s. 118-122). Wspomnienia poszczególnych osób, duchownych i świeckich dotyczą wielonurtowej posługi Prymasa Polski. Wiąże się ona z odpowiedzialnością za powierzony sobie Kościół diecezjalny, jak również Kościół w Polsce, przez długie lata bowiem to prymas Józef Glemp kierował Konferencją Episkopatu Polski. Odpowiedzialność za sprawy wiary, za sprawy społeczne i troska

o zachowanie dziedzictwa chrześcijańskiego wyznaczały pola zaangażowań w trudnej drugiej połowie XX wieku i chwili przełomu tysiącleci. Trud wierności Bogu i Kościołowi stawał się odpowiedzią na wyzwania czasu.

Kolejną część pracy stanowią *Artykuły* (s. 123-236). Ich autorami są zasadniczo duchowni archidiecezji warszawskiej. Wyjątek stanowią: abp Józef Michalik Przewodniczący KEP i bp prof. Andrzej F. Dziuba – przewodniczący Rady Naukowej KEP – długoletni współpracownik prymasa Józefa Glempa. Tematyka artykułów wskazuje na treści biblijne i pastoralne. Ukazana jest m.in. konieczność wysiłku ewangelizacyjnego w odniesieniu do rodziny, a także troska o kształtowanie powołań kapłańskich. Czytelnik znajdzie także aspekty tematyki filozoficznej czy ekumenicznej oraz kwestie wyzwań współczesnej cywilizacji.

Księga pamiątkowa *W wierności Bogu i Kościołowi* jest znakiem wdzięczności za długoletnią posługę prymasa seniora kard. Józefa Glempa. Książki nie są jednak tylko materiałem do wypełniania pustych miejsc na półkach. Poszczególne teksty są zapisem konkretnej, szczególnie istotnej dla Kościoła w Polsce epoki. Publikacja, która jest znakomicie przygotowana od strony edytorskiej wnosi treści, które mogą być przyczynkiem do badań w zakresie historii, jak również pastoralnej odpowiedzialności za wiernych. Czas przełomu tysiącleci w polskim Kościele staje się inspiracją i zadaniem. Wielu wieściło perspektywę opustoszałych kościołów i marginalizacji znaczenia wiary. Trzeba więc wydobywać z ewangelicznego skarbcza rzeczy stare i nowe, aby z wiarą i mądrością iść drogą wierności Bogu i Kościołowi; w konsekwencji drogą wierności człowiekowi.

ks. Jerzy Swędrowski

Milena Kindziuk, *Kardynał Józef Glemp. Ostatni taki Prymas*, Warszawa 2010, ss. 535.

Dzieje Kościoła na przestrzeni swej historii niosą w sobie niezwykle bogactwo, i to wielopłaszczyznowe oraz wielokierunkowe. Ich objęcie jest bardzo trudne, tak ze względów wydarzeniowych, a przede wszystkim personalnych. W tej płaszczyźnie w sensie ogólnym i powszechnym oczywiście na czoło wysuwają się papieże oraz Stolica Apostolska i poszczególne jej organy. Są jednak takie osoby w Kościołach lokalnych, które szczególnie wywarły swoje twórcze piętno ewangelizacyjne.

Ten ostatni fenomen dotyczy także Kościoła w Polsce, a w nim poszczególnych metropolii i diecezji, a nawet parafii. Ile tam wybitnych postaci, wielkich